
ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

УДК 81'33:378.147

Єганова Л. Л. (Yeganova L. L.)

Національний університет кораблебудування ім. адмірала С.О. Макарова

Викладений підхід до модернізації іноземної освіти дозволяє підвищити якість підготовки з іноземної мови, можливість продовжити навчання або працевлаштування за кордоном, сприяє входженню нашої держави у світовий освітній простір.

Ключеві слова: компетентність, компетенція (комунікативна, лінгвістична, мовленнєва, соціокультурна).

The approach under consideration for improvement of foreign language learning allows to upgrade the quality of foreign language teaching and ensures possibilities of further education or employment abroad, facilitates adaptation to the world education processes.

Key words: communicative, linguistic, language and social-cultural competence.

Компетентнісний підхід вперше почав застосовуватися в Англії. Це підхід, який орієнтує на таку систему забезпечення якості підготовки учнів, яка б відповідала потребам сьогодення. Таким чином, впровадження компетентнісного підходу в освіті – ще спроба привести у відповідність потреби суспільства з однієї сторони та потреби інтеграції особистості з іншої. Компетентнісний підхід – це один із підходів, який протистоїть так званому "знаннієвому", що характеризується, як накопичення учнями і передачу вчителем готових знань, інформації, довідок тощо.

У різноманітних публікаціях, що мають відношення до проблем реалізації в навчальну практику компетентнісного підходу, використовуються як базові такі терміни як **компетентність** і **компетенція**.

Компетенція розглядається як наперед задана вимога до освітньої підготовки учня (державний стандарт, програми тощо).

Компетентність – це результат особистісної підготовки учня, що дозволяє найбільш ефективно і адекватно здійснювати освітню діяльність і забезпечує його розвиток. Це готовність і здатність людини діяти в тій чи іншій сфері діяльності.

У наш час значно зросла освітня значимість вивчення іноземних мов, їхня професійна функція на ринку праці, що і підвищило мотивацію до їх вивчення. Суттєво змінився також соціокультурний контекст вивчення іноземних мов у всіх країнах Європи, включаючи Україну. Факт входження України у 1996 році до Ради Європи визначив також необхідність погодження освітніх стандартів України з загальноєвропейськими освітніми стандартами.

У матеріалах Ради Європи виокремлено два види компетенції у сфері вивчення іноземної мови загальні компетенції та комунікативна компетенція.

Загальні компетенції складаються з:

- здатності вчитися;
- екзистенціальної компетенції;
- декларативних знань;
- умінь і навичок.

Комунікативна компетенція складається з:

- лінгвістичної компетенції;
- соціолінгвістичної компетенції;
- прагматичної компетенції.

Результатом багаторічної праці десятків науковців, під керівництвом Ради Європи, стали лінгводидактичні засади вивчення європейських мов, в контексті комунікативно-орієнтованого навчання іноземних мов. Впровадження в практику навчання іноземних мов комунікативно орієнтованого підходу було здійснено з метою збереження і збагачення багатой мовної і культурної спадщини різних народів, для інтенсивного обміну науково-технічною інформацією, досягненнями в галузі культури, підвищення мобільності людей. Визначальним

принципом цього підходу є орієнтація на оволодіння мовою як засобом спілкування в реальних життєвих ситуаціях.

Основними принципами, у відповідності до яких розроблені специфікації для іноземних мов, є рівневий підхід до пред'явлення лінгво-дидактичних одиниць та комунікативно орієнтований підхід до відбору змісту навчання. Особливе місце у цьому документі займає опис рівня (B1), де визначено цілі та зміст навчання іноземної мови у сфері повсякденного спілкування, що забезпечує мінімальну комунікативну здатність іноземця функціонувати в ситуації повсякденного життя. Володіння іноземною мовою на рівні B1 розглядається як одне із можливих умов вільного руху ідей і людей на європейському континенті, базою для подальшого вивчення мови у професійних цілях.

Як уже було зазначено, відбір дидактичних одиниць в рамках змісту навчання проводився на основі комунікативно орієнтованого і компетентнісного підходів.

Поступово в зарубіжній, а пізніше і у вітчизняній методиці з'явився методичний термін **комунікативна компетенція**, під яким стали розуміти здатність здійснювати спілкування через мову, тобто передавати і обмінюватися думками в різноманітних ситуаціях у процесі взаємодії з іншими учасниками, правильно використовуючи систему мовних і мовленнєвих норм та вибираючи комунікативну поведінку, адекватну автентичній ситуації спілкування.

Прийнято виділяти такі компоненти комунікативної компетенції:

- **лінгвістична компетенція** – це здатність вибудовувати граматично правильні форми і синтаксичні структури, а також розуміти змістові відрізки мови та використовувати їх в тому значенні, в якому вони використовуються носіями мови. Лінгвістична компетенція є основним компонентом комунікативної компетенції. Без знання слів і правил формування граматичних форм та побудови осмислених фраз неможлива ніяка вербальна комунікація;

- **соціолінгвістична компетенція** – здатність вибирати і використовувати адекватні мовні форми та засоби в залежності від цілі і ситуації

спілкування та соціальних ролей учасників спілкування, тобто від того, хто є партнером по спілкуванню;

– **мовленнєва компетенція** – здатність побудови цілісних, зв'язних та логічних висловлювань різних функціональних стилів в усній та писемній мові на основі розуміння різноманітних видів текстів у читанні та аудіюванні;

– **соціокультурна компетенція** – знання культурних особливостей носія мови, його традиції, норм поведінки і етикету, уміння розуміти і адекватно використовувати їх у процесі спілкування, залишаючись при цьому носієм іншої культури. Формування соціокультурної компетенції в своїй основі має на меті інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;

– **стратегічна компетенція** – це уміння компенсувати особливими засобами недостатні знання мови та мовленнєвого і соціального досвіду спілкування в іншомовному середовищі.

Матеріали, розроблені Радою Європи, стали основою Державного стандарту та навчальних програм з іноземних мов. У цих нормативних документах детально описані вищезазначені компетенції.

Одним із нових, перспективних засобів навчання іноземної мови в останні роки став мовний портфель, котрий все більше розповсюджується в системі мовної освіти від початкової до вищої школи. Важливу роль у навчанні іноземної мови відіграє розробка "Європейського мовного портфоліо" – документа або точніше пакету документів, у якому кожен студент може зібрати за певний період навчання і надати в систематизованому вигляді свідоцтва своїх досягнень і досвіду у вивченні іноземних мов, включаючи зразки самостійної мовленнєвої активності. Головна мета такого навчання – розвиток інтелектуальних і творчих здібностей студентів для того, щоб студент був готовий до самореалізації, самостійного мислення, прийняттю важливих для себе рішень.

Література:

1. Матеріали Міністерства освіти і науки України. – *О. Коваленко* (головний спеціаліст департаменту освіти).
2. Deutch, № 22, 2008.

3. Deutch, № 20, 2008. Deutch lernen mitdrei "H".